

DR. E. S. MULDER, *Die Teologie van die Jesaja-apokalipse* (Jes. 24-27). Proefschrift ter verkryging van de graad van Doctor in de Godgeleerdheid aan de Rijksuniversiteit te Groningen. Groningen, J. B. Wolters, 1954, 125 bls.

Dr. Mulder, die bekende predikant van die Ned. Herv. Gemeente Pretoria-Oos, kan met hierdie proefstuk van wetenskaplike arbeid aan die Ou Testament heelhartig gelukkig word. As dit waar is dat in die beperking die meester hom vertoon dan is dit duidelik in hierdie werkstuk dat die outeur die leerling- en gesellestadium agter hom het. Daar was goeie rede om, ook na die verskillende monografieë, artikels en behandelinge in kommentaarwerke wat hierdie vier hoofstukke uit die boek Jesaja as objek gehad het, soos die van Rudolph in 1933, van Lindblom in 1938 en van Beek in 1949/1950 nog eens die menings te toets en op enkele aspekte van die probleem besondere nadruk te lê. Behalwe allerlei lig wat Dr. Mulder op begrippe en voorstellings in hierdie hoofstukke uit die nuwere en nuutste literatuur oor die O.T. en sy agtergrond (bv. uit die tekste van Ugarit) laat val en waaruit blyk dat hy van hierdie literatuur degelik kennis geneem het, is m.i. Dr. Mulder sy bydrae tot hierdie ondersoek vernameklik drieëlei, nl. die grondige vergelyking met die teks van die Dooie See Jesaja-handskrif en die uitvoerige behandeling van veral twee voorstellinge, dié van „die stad” in Jes. 24-27 en dié van die Opstanding uit die dood. Iets minder uitvoerig behandel hy tenslotte ook die gerigsvoorstelling in hierdie hoofstukke.

Die boek vang aan met 'n nuwe, selfstandige vertaling van die Bybelteks na perikope met daar tussen ingevoegde teksondersoek en eksegeese. Dr. Mulder se nuwe vertaling sal baie goeie dienste kan doen om die oë te laat oopgaan vir die noodsaaklikheid van 'n grondige revisie van die Afrikaanse Bybelvertaling. In treffende idiomatiese Afrikaans, met veel nouer aansluiting aan die woordorde en stylskoonhede van die oorspronklike Hebreuse teks laat hy die Godswoord van hierdie hoofstukke baie treffender tot ons spreek as die gangbare Afrikaanse vertaling. Ek verwys hier na 24:3, 4c, 6, 8, 9, 16, 20 („Die aarde slinger-slinger soos 'n dronke, en hy wieg-wieg soos 'n nagskuiling”), 23 („want die Here van die leëskare tree op as koning”), 25: 1, 3, 4, 8 (die praesens: „Hy vernietig die dood vir ewig”, vgl. I Kor. 15:54, nie futurum nie) en 27:5, wat slegs 'n keur uit baie gevalle is. Dit beteken nie dat ook op Mulder se vertaling nie hier en daar verbeter sou kan word nie. Ek sou bv. 24:1 ritmies anderste indeel, so ook vs. 13 vv. (waar die tweeklemversvoet duidelik oorheersend is), 25:4 laaste en vs. 5 eerste reël wat uit drie tweeklemversvoete bestaan, ook vs. 12 wat 'n drieledige vers is. In 25:11 is in die

laaste reël „sy hande” verwaarloos; in 26:1 laaste twee reëls sou ek lees: „Heil stel Hy tot muur en voorwal”; vs. 4: „Vertrou op Jahwe vir altyd want in Jah (het u) ’n ewige rots”; vs. 8 „Ook op (of:in) die weg van u oordele het ons U, o Jahwe, verwag”; vs. 9 liever met die gangbare Afrikaanse vertaling: „Met my siel (of:siels-innig) verlang ek na U in die nag”. By die eksegese van hierdie laaste vers lyk my dit onjuis om „geregtigheid” op te vat as „heilsorde”, dis veeleer netsoos in vs. 10 die straffende geregtigheid. In 26:15 is dit nogal gewaag om die vier perfecta met vier futurums weer te gee; as mens met die Afrikaanse vertaling die perfecta wil behou nie, sou ’n praesens-vertaling die regte wees. Of 26:20 die weergawe „vervloeking” beter is as die gebruikelike „toorn” lyk my baie twyfelagtig, vgl. die aangehaalde parallelle op bl. 52 en 77. Of die omsetting en ritmiese in-deling van 26:11 aanbeveling verdien, betwyfel ek; ek sou liever vertaal:

Here, u hand het hom verhef,
 al sien hulle dit nie;
 hulle sal (dit) sien, met skaamte, die ywer vir u volk,
 ja, die vuur oor u teenstanders sal hulle verteer.

Tereg het Dr. Mulder die te sterk deurgedrewe aanneem van alternatieflesings in die Hebreeuse teks soos deur wyle Prof. Joh. de Groot voorgestaan, afgewys (sien bl. 74 n.l.) al erken hy op party plekke die moontlikheid (bv. 24:2, 22, 26:4, 5). In die nuttige hoofstuk II oor die woordgebruik en styl van die Jesaja-apokalips is veral bls. 73v. belangrik vir die insig in die styl van die digter-profeet. Dr. Mulder sien in hom ’n bewuste nabootser van die eerste Jesaja in taal en spraakgebruik en ideë (bl. 93) en dateer sy geskrif so na as moontlik aan die afsluiting van die kanon van die profetiese geskrifte. In die telkens voorkomende „stad” en sy verwoesting sien hy die hoofstad van Moab waarskynlik Dibon, soos deur die Nabateërs in die 3de eeu verower.

Die skrywer fundeer sy bewerings deurdag en rustig, sonder veel polemieks en sonder vrees vir ketterjag. Selfs die uiterlik van sy boek maak die indruk van beheerstheid en helder beknoptheid. As ons wense sou mag kenbaar maak en vrae stel sou dit die volgende wees: Waarom die boek genoem: „Die Teologie van die Jesaja-apokalips” waar slegs twee van die vyf hoofstukke eintlik teologies van inhoud is en daarin eintlik maar twee teologiese hoofbegrippe behandel word? Sou ’n saamvattende bespreking van die teksvorm van DSIa (en moontlik ander teksgetuie) nie nuttig gewees het nie? Meer bemoeiing met die ritmiek van die hoofstukke sou vertaling en verstaan wellig laat win het. Pogings om die LXX-afwykings in die Hebreeus terug te vertaal

sou op party plekke wins kon oplewer. Wat is die doel van die lys C bl. 74-77 waar daaruit geen konklusies getrek dus geen effek gesorteer word nie? Sou by die behandeling van „die stad” meer aandag vir die simboliese betekenis van daardie figuur in die O.T. nie van pas gewees het nie? Is by die dateringsargumente dié ontleen aan die spraakgebruik, veral van die klein, onwillekeurige woordjies, nie te veel verwaarloos nie?

In die origens mooi en veelomvattende hoofstuk oor die Opstanding sou die toekomsverwagting van die Spreukeboek vermeld kon gewees het en na artikels in H.T.S. oor die nederdaling na die doderyk kon verwys geword het. By wyse van samevatting sou die besondere boodskap van Jes. 24-27 skerper geformuleer kon gewees het, en die goeie gebruik van 'n opsomming van die boek in een van die moderne wêreldtale sou die algemene bruikbaarheid verhoog het; dieselfde sou geld van 'n toegevoegde Register. Maar die skrywer sou self seker die meeste van hierdie wense graag vervul gesien het en het wel redes gehad om hom te beperk tot wat hy gegee het, waarvoor ons hom en sy hooggeleerde promotor wie se gees en invloed nie moeilik is om te ontdek nie, heel dankbaar kan wees. As specimen eruditionis is dit seker 'n geslaagde produk van toegewyde ywer en beheerste besinning.

23 Maart 1954.

B. GEMSER.